

Rok 1945 uzavřel první - klasické období československého výplatního otisku, ve kterém poštovní správa přísně střežila tento nový prostředek vyplácení poštovních zásilek, a to nejen z poštovního hlediska. Zaměřila se i na širší okruh společenských zájmů.

Přidružilo se i střežení zachovat tento výplatní prostředek jako vysloveně československé specifikum po všech stránkách. Poštovní správa trvala na jasně červené barvě (i když v Protektorátu ČM povolila pro novinové zásilky modrou barvu). U monopolního výrobce strojů pro Československu zajistila jednokruhové denní razítko a nechala vytvořit československé oválné číslice, jev ve světě nevídaný. Každý otisk procházel kontrolou, zda nepropaguje příliš reklamní sklony československých soukromých firem. O otisku a jeho označení často rozhodovaly milimetry. Hlídal se soulad mezi otiskem a používanými firemními obálkami s nátičky.

Druhá světová válka a předchozí odstoupení zabraných území přinesla velké, ba revoluční změny: nedostatek náhradních dílů do výplatních strojů, průnik dalších soustav (např. Postalia na zabraná území) a příliv výplatních strojů dalších soustav (UPF, Hasler apod.) do obnoveného československého poštovního provozu.

Ke všemu se začaly rýsovat vnitrostátní politické a společenské změny, nejdříve ve 3. republice s omezenými demokratickými svobodami a poté od roku 1948 změny ve 4. republiky. To se odrazilo i v poštovním rozhodování u tohoto oboru. V roce 1946 dozrála myšlenka se rozloučit s výplatním razítkem ve tvaru "větrné růžice" a nastoupila zoubkovaná pseudoznámka. Uznaly se výhody dvoukruhových denních razítek zprvu bez můstků (anglický vzor), poté s můstky pod vlivem německého vzoru. A k dokonání všeho poštovní správa již nebyla tak rigidní, pokud se týkalo československých oválných číslic.

Objevily se (i vlivem reparací) jiné číslice než československé - různé gotické, většinou hrabaté a s příchodem anglosaských strojů i novogotické.

Zmizely i dvojjazyčné názvy domicilů pošt a zůstaly české a slovenské.

Velkým průlomem byl rok 1946, kdy poštovní správa povolila výplatní stroje i na své přepážky.

Dnes se v tomto příspěvku zaměřím na číslice, které přišly na zabraná území z Německa v letech 1938 - 1945. Některé zůstaly na zabraných územích, které byly navráceny Československu, ale některé z nich pronikly i do vnitrozemí (např. do Plzně, do Prahy apod.).

V dalších částech tohoto miniseriálu se zaměřím na některé z nastíněných skutečností.

Výplatní číslice strojů umístěných v Sudetech v letech 1938 - 1945.

Začínám gotickými číslicemi otisků. Reparační výplatní stroje nechávaly upravené (někdy znárodněné) na původních místech u dčívějších uživatelů, či se umísťovaly na nové uživatelské stanice v případech odebrání strojů dřívějších uživatelů, kteří byli z moci úřední zrušeni či sami zanikli.

Přehled strojů z let 1945 - 1948.

**Výplatní otisky německých reparačních strojů
Francotyp umístěných do čs. poštovním prostoru v
letech 1945 - 1948
(a výjimečně později)**

Poznávací znak: číslice výplatního razítka

- a/ gotické hranaté (3 velikosti číslic: 5, 5,5, 6 mm), troj-
a čtyřmístné, zkratka „gh“
 - b/ gotické (2 velikosti číslic 5,5 a 6 mm), zkratka „g“
 - c/ novogotické, zkratka „ng“),
 - d/ německé hybridní (různé velikosti nebo tvary v rámci
číselné sestavy u jednoho otisku), zkratka „gg“.
- Mohou se vyskytnout i německo – československé či
československo - německé kombinace. Zkratka „nčs“.

Tvar výplatního razítka: „větrná růžice“ („motýlek“)

Období: Začátek 5. 5. 1945

**Oficiální konec 31. 12. 1948 s možností přesahu do
dalších let v otiscích s výplatním razítkem ve tvaru
„zoubkovaného obdélníku“ („pseudoznámky“).**

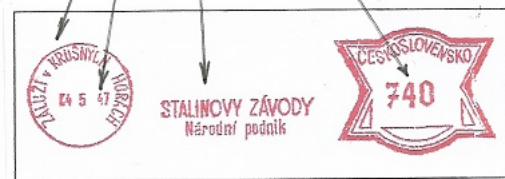
**V seznamu uvedeny otisky, které jsou v dob
k 15. 1. 2025 autorovi známé.**

Tabulka existujících výplatních číslic výplatních razítek

Textový seznam obsahuje tyto údaje:

- a/ název pošty
- b/ uživatele výplatního stroje,
- c/ letopočet prvního známého výskytu
- d/ typ číslic, doplněný o počet míst ve výplatní hodnotě, pokud není počet míst trojmístný a výšku číslic

Radonice 2025

SEZNAM

1/

AŠ 1	Národní správa Gustava Wolfruma syn	1946	gh
BROUMOV-OLIVĚTÍN	Schroll	1946	gh
BROUMOV-OLIVĚTÍN	V. B. Z.	1948	gh
BRUNTÁL	Machold	1946	gh
BŘEZOVÁ-BOHDAŠÍN	FLOS	1946	gh
DOLNI GRUNT U VARNSDORFU	Ignác Richter synové	1946	gh
DUCHCOV	Hennlich	1947	gh
DUCHCOV	HIKO	1945	gh
FRYŠTÁT	KOVONA	1947	gh4
HARTA	ROHA	1946	gh
HEŘMANOVY SEJFY U HOSTINNÉHO n/L	První česká továrna na umělé hedvábí	1947	gh
HORNÍ BRUSNICE	Emil Richter	1946	gh
HORNÍ ROKYTNICE	Gebert a spol.	1946	gh
HOŘEJŠÍ STARÉ MĚSTO	J. A. KLUGE	1946	gh
HOSTINNÉ	Krkonošské papíry	1946	gh
CHEB 1	MASSI	1947	gh
CHODOV	?	1946	gh
CHRUDEM 1	CHROMTAV	1945	gh
CHŘIBSKÁ	JOS. HORN CO.	1945	gh
KARLOVY VARY 1	EPIAG	1946	gh
KOMÁROV U OPAVY	IKA – ROB. JEDLICZKA	1946	gh
KOPŘIVNICE	TATRA	1945	gh
KRASLICE	Spořitelna v Kraslicích	1946	gh

LIBEREC 1	Obchodní a hospodářská komora v Liberci	1947	gh4
LIBEREC 1	Stráž severu	1946	g4
LIBEREC 1	Liberecká spořitelna	1947	gh
LIBEREC 3	Stilow & Funke pod n. s.	1946	gh
LOVOSICE	DELI	1947	gh
LOVOSICE	Fruta	1947	gh
MIKULÁŠOVICE	MIAX (n. s. Stephan)	1948	gh
MNÍŠEK U LIBERECE	J. HEITSCH	1948	gh
MŠENO n. NI SOU	J., PFENNINGERA synové	1948	gh
NOVÝ JIČÍN	Novojická spořitelna	1947	gh
NOVÝ JIČÍN	Úřadovna sociálního pojištění	1948	gh
NOVÝ SVĚT – HARRACHOV	HTS – Harrachovské sklárny	1946	gh
ODRY	Optimit	1946	gh
OPAVA 1	Hermann a Vogel	1947	gh
OPAVA 1	Opavská spořitelna v Opavě	1947	gh
PARDUBICE 1	Rolnické družstvo	1946	gh
PERŠTEJN	Pickart	1946	gh
PLZEŇ 1	ŠKODA	1945	gh
PODMOKLY 1	AEG	1947	gh
PODMOKLY 1	Daimon	1947	gg4
PODMOKLY 1	Kabelovna Podmokly	1946	gh
PODMOKLY 1	Křížík	1947	gh
PODMOKLY 4	Karel F. Jahnelt	1946	gh
PRAHA 1	Hospodářská skupina	1947	gh

PRAHA 1	Svaz pro mléko a tuky	1945 gh5+4,5
ROSSBACH	Bedřich Müller	1946 gh
RUMBURK	Alfred Heinrich	1945 gh
ŠLUKNOV	Heinrich aFischer n. s.	1946 gh
ŠLUKNOV	N. S. Rudolf Weber dědicové	1946 gh
ŠUMPERK 1	Moravolen	1947 gh
ŠUMPERK 1	Úřadovna sociálního pojištění v Šumperku	1947 gh
TEPLICE-ŠANOV 1	Spojker	1947 gh
TEPLICE – ŠANOV 1	Spořitelna v Teplicích – Šanově	1947 gh4
TRUTNOV	České lnářské závody	1946 gh
TRUTNOV 1	Jan Etrich	1946 gh
ÚSTÍ n. LABEM 1	Falknovsko-chebská důlní akc.spol.	1946 gh
ÚSTÍ n. LABEM 1	A. LUMPE	1946 gh
ÚSTÍ n. LABEM 1	Úřadovna sociálního pojištění	1946 gh
ÚSTÍ n. LABEM 1	dtto	1945 gh
ÚSTÍ n. LABEM 3	Továrna na lín, lis. doždí a likéry	1946 gh
VARNSDORF 1	E. C. Bürgera synové	1947 gh
VARNSDORF 1	ERVA	1948 gh
VARNSDORF 1	ILCO – J. Liebisch a spol.	1945 gh
VARNSDORF 1	LUTTNA	1945 gh
VARNSDORF 1	RIKOV	1946 gh
VARNSDORF 1	Bratři Richterové	1946 gh
VIMPERK	Konopa	1946 gh
VIMPERK	Továrna na prádlo	1946 gh
VIZMBERK	AGON	1947 gh

4/

VRCHLABÍ	Alfred Pilz	1946 gh
ZÁLUŽÍ V KRUŠNÝCH HORÁCH	Stalinovy závody	1947 gh
ZAHRADY u RUMBURKU	Michel	1947 gh
ZNOJMO 2	Otto Nowotny	1947 g3 - 6
ZNOJMO 2	dtto	1947 g4 - 6
ŽATEC	Žatecká pořítelna	1947 gh

